121

DEO OPTIMO MAXIMO
UNI ET TRINO,
VIRGINI DEI-PARÆ, ET S. LUCÆ,
Orthodoxorum Medicorum Patrono.

QUÆSTIO MEDICO-CHIRURGICA *,

QUODLIBETARIIS DISPUTATIONIBUS manè discutienda in Scholis Medicorum, die Martis vigesimâ-quartâ mensis Martii, anno Domini M. DCC. LXXVIII.

M. JACOBO-FRANCISCO DE VILLIERS, Antiquo Regis exercituum Medico ordinario in Germaniâ, Regiæ Scholæ Veterinariæ Medico, Doctore Medico Præside.

An qui Tumores deleri debent, Ferro potiùs quàm Cauterio potentiali, *delendi?*

I.

PROTUBERANT passim in corpore humano tumores, mole, figurâ, colore, duritie, cæterisque adjunctis adeò dissimiles, ut, licet ad genus aliquod possint ut plurimùm revocari, de specierum numero nondùm satis constet. Inter eos, complures universalibus modò particularibus remediis, sæpè utrisque, vel ad suppurationem, vel ad resolutionem feliciter perducuntur. Quæ si frustrà tentata fuerint, superest, crudele quidem, at non semper rejiciendum præsidium. Ex ipso enim amaritudinis fonte surgit aliquid grati, sanitas nempè, quo dolores possint abundè simul & jucundè pensari. Consistit illud opus in Tumore auferendo, quod instrumento multiplici confici potest. Vel enim funiculis religatus Tumor, aut inermibus digitis prehensus convellitur: vel laqueo paulatim, ab imis radicibus, sic strangulatur, ut spontè post paucos dies decidat. Leniter etiam contorqueri potest ope forcipis, aut ignito ferro comburi. Duo sunt tandem vulgatioris usûs, Cauterium, quod aiunt, *Potentiale*, & Cultellus, quorum primo Tumores sensim consumuntur, altero, statim rescinduntur. In iis interim abolendis sunt multa, ad quæ nisi sedulò advertatur, opera erit, si non semper exitiosa, saltem aut difficilis, aut parùm fructuosa. Primò igitur quæ tolli debent ea tantummodò, at omninò tamen, tollantur. Cutis, quantùm res sinit, post factam operationem, integra remaneat. Arteria aut vena insignis, si quæ vel incautè, vel necessariò aperta fuerit, conspectum non fugiat. Tendines, nervi, membranæ ne molestè quoquomodò afficiantur. Quàm brevissimè fieri potest, pars affecta doleat. Ex Cauterio autem & ferro, alteri præferri debet alterum, quod supra memorata valet præstare.

* *Authore M.* BOUVART, *Doctore Medico, anno 1738.*

II.

CUINAM uſui tot, inter operandum, aſtutiæ ſi quis ſcitetur, in promptu reſponſio eſt. Plurima, nempè, ſimul ex iis exurgere commoda, & arceri pericula. Enim verò ſi Tumor ſic auferatur, ut nihil ex eo ſuperſit, quod recidivæ metum incutiat, aut quoquomodo ſit nociturum: nec interea cæterarum partium ulla lædatur quæ ſervari debent, feliciorem curationem conſequuturam eſſe ſatis eluceſcit. Deindè cutem non deleri parvi non eſt. Hoc pacto poteſt, intra paucos dies, cum fundo vulneris coaleſcere. Illud ſi præſtari poſſit, præcavetur ſuppuratio, quæ ſi nimis copioſa fuerit, debilitatem ſummam affert, imò letalem ſæpè *maraſmum*, ſi ſuppreſſa, febrem & inflammationem, ſi moderata & laudabilis, tardam curationem. Non eſt tamen diffitendum adeò opportunam quandòque eſſe ſuppurationem, ut ſæpè, abſque noxâ, prohiberi non poſſit. At nobis ſatis erit, ſi, nonnullis in caſibus, utiliter prævertatur. His etiam addendum videtur cutem, cujus uſus ignotus nemini, ubi ſemel ſublata fuerit, arte nullâ poſſe reparari. Num itaque rem leviſſimi momenti crederes, quòd, ipsâ deperdita, cicatrice, in plurimos menſes protractâ, veluti præcariò, vulnus obducatur? Præterea unum tantùm contingere poteſt, ut reverâ non ſemel contigerit, arteriæ alicui ſcilicet, aut venæ inſigni inflictum fuiſſe vulnus. Huic calamitati, promptâ ligaturâ, ſuccurrendum. Sed quânam arte præſens adhibebitur auxilium, niſi inſtrumenti, inter operandum, delectu, cautum fuerit quominùs apertum vas, intra circumfuſas carnes, citâ contractione, deliteſcat. Quod tendones & nervos ſpectat, nemo neſcit eos ſenſu exquiſitiſſimo eſſe donatos, ob eamque rationem facilè admodùm irritari. Levi de causâ dolorificè convelluntur, undè oriuntur tenſio maxima, durities, longè circa partem affectam, quandòque abſceſſus periculoſiſſimi, niſi citiùs delirio, convulſionibus, imò ipsâ gangrænâ ſupervenientibus, mors accita fuerit. Longioribus tandem doloribus hominem torquere inhumanum eſt, quem brevioribus ſanare poſſis. Quæ ratio, ſi cuiquâm non arrideat, febrem, vigiliam, virium lapſum, ſolitas longiorum dolorum comites, conſideret.

III.

PLURES ſunt Tumorum ſpecies, quàm ut ſingulas poſſimus deſcribere, illud tantùm monemus, de Tumoribus omnibus hìc non agi. Permulti ſiquidem obſervantur à quibus non temperare manus nefandum eſſet, veluti quandò aut nervis, aut tendonibus hærent, aut vaſis majoribus, quarum partium ſummi diſcriminis foret vulneratio. Nec etiam deleri debent qui, longâ morâ, maximam in molem creverunt, niſi forte tenui pediculo, quod raro tamen occurrit, pendeant. Sunt è contra quos parùm ſapienter intactos relinqueres. Tales ſunt qui pondere nimio, ſitu inoportuno, partem aliquam valdè gravant, ſicque organi alicujus ad vitam neceſſarii functionem intercipiunt. Non magis ignoſcendum eſt iis à quibus timeri poteſt ne, lapſu temporis, in immenſum augeantur, aut, pejorem induendo naturam, in ulcus mortiferum deſinant. Ex hâc proſapiâ, inſtar omnium ſint *Scirrhus*, Cancer, & præterea Tumores nonnulli qui, ratione materiei quam continent, diverſa ſortiuntur nomina. Si ea nempè mel referat, *Meliceridès*, *Atheromata* ſi pulticulam, ſi ſebaceum quid aut adipoſum filamentis membraniſque intertextum *Steatomata* nuncupantur. Hâc ſolâ ratione differunt. At illud inter ſe commune habent, quod ſingulorum materia, plerumque ſacculo comprehendatur, qui ſacculus nihil videtur eſſe quàm folliculus adipoſus, præter naturam, valdè ampliatus. Hujuſmodi verò ſacculi quandòque ſic indurantur, ut æmulentur corium duritie. *Scirrhus* eſt Tumor inæqualis, durus, renitens, indolens, perſæpè in glandulis, prægreſsâ plerumque inflammatione, naſcens. Conſiſtit autem in congerie quâdam abnormi atque intricatiſſimâ vaſorum induratorum, quæ, lymphâ inſpiſſatâ, maximam partem, obturantur. Facilè in Cancrum poteſt migrare, cum, preſſione jugi, ſuccis concreſcentibus, vaſculorum cavum omninò oppletur. Tunc circuitus ſanguinis ibì penitùs deficit, magis ac magis indurantur vaſa, creſcit Tumor atque exporrigitur in radices quæ ad corneam duritiem aſſurgunt. Pruritus ſentitur moleſtus, dolorificus. Tandiù ſe res habet, quandiù non ulceratus eſt Cancer. Sed

concretus humor tandem expanditur. Quâcunque autem de causâ, vehementiori fortè ſanguinis impulſu, calorem concipiat turgeſcit in parte affectâ tantò majore æſtu, quantò violentiùs compaſſus fuerit (1). Tunc non ſimplex dolor urget, ſed cruciatus intolerabilis, quaſi tractûs ignei. Cutis ſucco rareſcente preſſa nigreſcit, corripiturque gangrænâ ac tandem rumpitur. Hiat ulcus fœdum, marginibus extrorsùm verſis, ſanie tenui, erodente ſtillans, aſpectu horrendum, immedicabile. Cancri eò uſque progreſſi curatio non debet ſuſcipi, at ſolummodò, cum, primis initiis, ſub cute adhuc integrâ, ad digitorum nutum fluctuat, necdùm, in partes ſubjacentes, altas radices egit. Tunc poteſt deleri ſicut & Tumores præmemorati, quibus etiam poſſunt addi Ficus, Fungus, Polypus aliique quàmplurimi. Sed quæcumque in Tumorum ablatione commendavimus, ea maximè cultello præſtari certum eſt, contraria verò cauterio invehi.

I V.

QUID enim Cultello chirurgico tutius aut commodius ? Cauterio quid magis inopportunum intutumve ? Cultello, ſi præſertim manu prudentiæ non experte gubernetur, non aliæ cæduntur partes, quàm quæ cædi debent, omnes verò poſſunt excidi, quæ ſunt excidendæ Cauterio non item. Vel enim ſub pulveris formâ, inſpergitur, vel apponitur unguento mixtum, vel aquoſo aliquo vehiculo dilutum. Quoquo autem modo uſurpetur, ut ut dextrè id fiat, præcaveri nunquàm poteſt quin hanc vel illam partem, aut acriùs, aut moderatiùs comburat, prout molliorem invenerit aut ſolidiorem. Hinc quoque, vel indè devagari poteſt, eaque rodere quæ integra manere debuiſſent, intacta verò relinquere quæ forent conſumenda. Sunt etiam nonnullæ Tumorum partes quarum ne vel minimam ſupereſſe multùm intereſt, ſacculos puta occallatos, vel ipſas Cancrorum radices. In eas, quoniam nullum ferè habent cum ſanguinis circuitu commercium, irrita planè eſt vis Cauterii. Vel ellâ è contra, vel digitis prehenſæ, Cultelli opera, levi prorsùs negotio, ſuperantur. Deindè præcaveri nunquàm poteſt quin Cauterio penitùs deſtruatur cutis, at Scalpello facilè ſervari poteſt, ſiquidem cruciatìm, aut quovis alio modo inciditur, extremis digitis poſtea ſuperantur anguli vulneris fundo, poſt ſublatum Tumorem, ſi viſum fuerit, aptandi. Tertio ſi vel eò nimiam in operando celeritatem, imperitiam, vel *anomalam* vaſorum, quam vaticinari fas non eſt, diſtributionem, arteria & vena non ſpernendæ magnitudinis aperta fuerit, illicò, nihilò obſtante ligari poteſt. Scalpello enim inciſa, ſtatim apparet, nec ante criſpatur quàm poſſit filo conſtringi, imò, ſanguine ubertim erumpente, ſtatim ipſa ſe prodit. At multò lentiùs cum Cauterio proceditur, quod, ut poſſit agere, per tempus aliquod ſinendum eſt, interea ſi quod vas eroſum fuerit, moleſtè vellicatum, in carnes morâ non mediocriter juvante, reconditur. Ferro tandem (modò cæsìm, non verò punctìm id fiat) multò minori periculo, quàm cauſtico, tendones, nervi, membranæ vulnerantur, quæ tutò, & quandòque datâ operâ omninò reſecantur. Ex Cauſtici autem moleſto & dolorifico morſu funeſtiſſima, qualia jam diximus, cientur ſymptomata.

V.

EX eo quod læſa Cauſtico arteria ſtatim ſtringatur, atque retrahatur in carnes, verum eſt cohiberi ſanguinem, ſed ad breve tempus : Nàm ubì primùm remiſit aſtringens Cauterii vis, ſanguis eò majori pertinaciâ effluit, quò deligandæ arteriæ non amplius detur occaſio. Facile tamen conceſſerimus, per Cauterium minimis ſaltem in vaſculis, ſubitaneam & durabilem eſſe ſanguinis cohibitionem. Sed exindè Cultri utilitas magis elucet ; ſiquidem ex vulnere, per ipſum inflicto, manat ſanguinis ſufficiens quantitas, quâ prævertitur inflammatio, quæ ſemper, appoſito cauſtico, nimia conſequi ſolet, ob id imprimis, quòd ſanguis nullus effluxerit. Fruſtra quoque oppoſuerit aliquis dolorem eſſe mitiorem ex Cauſtico quàm ex Cultro. Illud accidit ſolùm quibuſdam in Tumoribus, Fungis forſitàn, qui naturâ ſuâ parùm ſen-

(1) D. Aſtruc, de morb. Vener.

tiunt. Sed cæteris in casibus, præterquamquòd non minùs molesta sunt caustica quàm Ferrum, id habent insuper incommodi, quòd unicâ vice, quemadmodum Culter, Tumores, maximè molis amplioris, delere non valeant. Sed multotiès apponi debent, quâ quidem repetitâ appositione, dolores jam sævitiâ æquales, multò diuturniores evadunt. Ad hæc frequentiore Causticorum usu, tumores benigni in *Scirrhos*, *Scirrhi* in Cancros immutantur. Partes Caustici, cujuscumque sit speciei, per apertas vulneris venas receptæ in sanguinem, venenatam ipsi qualitatem inducunt, *Arsenicalia* præsertim, quibus semel tantùm applicatis, plurimi convulsi fato occubuere. Unum postremò observabimus circa eos Tumores qui versùs radicem quasi in collum arctantur. In iis quæ collum pertranseunt vasa exiliora sunt, crassissima verò & varicosa quæ in Tumoris molem disperguntur. His ergo apertis, difficiles oriuntur *hæmorrrhagiæ*, quæ quidem, si Caustica adhibeantur, vitari nequeunt: quippè cum iis, vulgò à Tumoris mole, ad radices pergendo, iteratis vicibus proceditur; at si culter adhibeatur, statim à radicibus Tumor potest excidi.

Ergo qui Tumores deleri debent, Ferro potiùs, quàm Cauterio potentiali, *delendi.*

DOMINI DOCTORES DISPUTATURI.

M. Cosma-Augustinus LÉZURIER.

M. Nicolaus JEANROY, *Bibliothecæ Facultatis Præfectus, Regii Medicorum Collegii Nanceianorum Socius Honorarius.*

M. Achilles-Guillelmus LE BEGUE DE PRESLE.

M. Cæsar COSTE.

M. Petrus-Joannes-Claudius MAUDUYT DE LA VARENNE.

M. Stephanus GROSSIN DUHAUME, *Chirurgiæ Gallico idiomate Professor designatus.*

M. Carolus-Franciscus BOUTIGNY DESPREAUX.

M. Petrus DE LALOUETTE.

M. Petrus-Josephus MACQUER, *Regiæ Scientiarum Academiæ Socius, in Horto Regio Chemiæ Professor, necnon è Regiâ Societate Medicâ Parisiensi pro Epidemiis institutâ, & Censor Regiis.*

Proponebat Parisiis, TUSSANUS-CLAUDIUS-NICOLAUS NAVIER, Catalaunus, Doctor Medicus Remensis, nec-non Saluberrimæ Facultatis Medicinæ Parisiensis Baccalaureus Medicus. A. R. S. H. 1778. A SEXTA AD MERIDIEM.

Typis QUILLAU, Universitatis & Facultatis Medicinæ Parisiensis Typographi, 1778.